

Nr 9

GAZETA

wrzesień
2013

SAMORZĄDOWA

ISSN 2081-0202

GMINY NĘDZA

Babice * Ciechowice * Górkki Śląskie * Łęg * Nędza * Szymocice * Zawada Książęca

MEDALE ZA DŁUGOLETNIĘ POŻYCIE MAŁŻEŃSKIE

W 1963 roku w Urzędzie Stanu Cywilnego w Nędzy zawarto ogółem 74 małżeństwa, na uroczystość zaproszono 21 par – z tych związków urodziło się 57 dzieci, 78 wnuków i 4 prawnuków, razem byłoby tych najbliższych 139 osób.

Wójt Gminy **Anna Iskała** w dniu 3 września 2013r. miała zaszczyt odznaczyć wszystkich jubilatów *Medalami za Długoletnie Pożycie Małżeńskie* – medale te nadał Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej **Bronisław Komorowski**.

Od 1963 roku życie każdej z par to okres tzw. „miesiąca miodowego”, potem okres wychowywania dzieci, przygotowania ich do dorosłego życia, potem czas radości z wnukami, nierzadko już teraz i z prawnukami – ale przede wszystkim to pół wieku przeżytego razem w swojej rodzinie, którą stworzyło dwoje ludzi poprzez zawarcie małżeństwa. Niech kolejne lata mijają jubilatom w zdrowiu, spokoju i zadowoleniu.

Oto wszyscy jubilaci, którzy zostali odznaczeni: **Alicja i Franciszek Adamczyk, Elżbieta i Engelbert Brzezinka, Ruta i Jerzy Czech, Magdalena i Ryszard Czogalik, Maria i Jerzy Czystoń, Sylwia i Adolf Depta, Dorota i Norbert Dobiasz, Elżbieta i Jan Fojcik, Marta i Rudolf Gawlica, Łucja i Ernest Kocur, Maria i Ernest Kostka, Elżbieta i Hubert Kowol, Krystyna i Jerzy Kuczera, Adelajda i Renard Musiał, Anna i Ginter Panek, Lidia i Józef Reich, Adelajda i Herbert Smolorz, Rita i Oswald Stanek, Gizela i Gerard Stawinoga, Agnieszka i Leonard Wollnik, Maria i Paweł Wyglenda.**

K. Tront

60 LAT RAZEM

W dniu 3 września 2013 roku DIAMENTOWE GODY obchodzili Państwo **Helena i Stanisław Szkuta** z Nędzy. Związek małżeński zawarli w 1953 roku. Ze względu na stan ich zdrowia przedstawiciele Gminy Nędza: Wójt Gminy **Anna Iskała**, przewodniczący Rady Gminy **Gerard Przybyła**, kierownik USC **Krystyna Tront** i kierownik GOPS **Bożena Polaczek** odwiedzili jubilatów w domu życząc im jak najwięcej zdrowia, szczęścia i wzajemnej miłości, szacunku wśród ludzi i doczekania dalszych rocznic.

K. Tront

Z ŻYCIA GMINY

DOŻYNKI GMINNE

W drugą niedzielę września tj. 08.09 br. Gmina Nędza świętowała w Zawadzie Książęcej tradycyjne dożynki – czyli podsumowanie wysiłku rolników, sadowników, ogrodników. Obchody dożynkowe rozpoczęły się tradycyjnie od mszy św. odprawionej w kościele pw. Józefa Robotnika. Po mszy św. wielobarwny korowód dożynkowy przeszedł ulicą Raciborską do namiotu biesiadnego (w ogrodach parafialnych), gdzie na gości czekał poczęstunek oraz wiele licznych atrakcji muzycznych. Gdy wszyscy uczestnicy dotarli do namiotu Wójt Gminy **Anna Iskała** powitała starostów dożynkowych oraz wszystkich uczestników. Podziękowała za trud pracy rolników i zaprosiła wszystkich do wspólnego biesiadowania a starostowie dożynkowi przekazali na ręce Pani Wójt symboliczny bochen chleba. Na tegorocznych uroczystościach poświęconych zbiorom plonów nie mogło również zabraknąć Stowarzyszenia Kobiet Aktywnych, które reprezentowało sołectwo Nędza. Pogoda w tym roku dopisała co skutkowało dobrą zabawą i miłą atmosferą spotkania.

(k.g)

WAKACYJNE WĘDRÓWKI SZLAKIEM LEGEND I OPOWIADAŃ ADOLFA WARZOKA

Pod taką nazwą Filia Biblioteczna w Zawadzie Ks. zorganizowała dla czytelników w wieku szkolnym spotkanie na świeżym powietrzu. Autor opowieści ludowe, znajomość folkloru oraz pięknej gwary naszych terenów wyniósł ze środowiska rodzinnego.

Jego podania opowiadają o sprawach toczących się w różnych sferach życia: o strachach, zatopionych miastach, w których do dzisiaj dzwonią dzwony, o myłkach sprowadzających ludzi na mokradła, o Meluzynie poszukującej w wieżrze jesienne wieczory swoich dzieci, o rabczykach, a przede wszystkim o zadomowionych w Odrze i jej dopływach utopcach. Opowiadań tych słuchano w długie zimowe wieczory przy darciu pierza, przy wyplataniu słomianek lub koszyków.

Aby zapoznać młodych czytelników z opowieściami ludowymi oraz gwara naszych ojców zorganizowano szereg spotkań, w czasie których opowiadano wybrane historie spisane przez autora z Ciechowic - **Adolfa Warzoka**.

Zainteresowanie uczestników budziła prezentacja przeprowadzona nad rzeką Odrą, a przewodnikiem po świecie opowieści o utopcach był **Leon Wolnik**, któremu znana jest historia i tradycja naszej Małej Ojczyzny. Dzieci wczuwały się w opowiadane legendy i zadawały niekończące się pytania.

Zapraszamy do odwiedzenia naszej strony internetowej http://biblioteka_zawada.republika.pl.

Filia Biblioteczna w Zawadzie Ks., Małgorzata Franica-Skwierczyńska

PROJEKT INDYWIDUALIZACJA NAUCZANIA W GMINIE NĘDZA

W 2012 roku Wójt Gminy Nędza wystąpiła z wnioskiem o dofinansowanie z projektu PROGRAM OPERACYJNY - KAPITAŁ LUDZKI. Instytucją, do której został złożony wniosek był Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego. Projekt nosi tytuł „Indywidualizacja w Gminie Nędza” i występuje w ramach Działania 9.1.

Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty oraz Podziałania 9.1.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych, Priorytetu IX. Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach. Problemami na jakie odpowiada projekt, są zdiagnozowane w szkołach podstawowych z terenu Gminy Nędza grupy dzieci posiadające deficyty rozwojowe i grupy dzieci szczególnie uzdolnionych, które wymagają zindywidualizowanego podejścia edukacyjnego. Gmina, jako organ prowadzący placówki, posiada informacje o zainteresowaniu projektem od instytucji, z którymi współpracuje, od dyrektorów szkół oraz pedagogów. Głównym celem omawianego projektu jest indywidualne nauczanie dzieci należących do klas I-III, którym umożliwione zostaje wyrównanie szans edukacyjnych, a także poszerzanie i rozwijanie talentów dzieci uzdolnionych, zamieszkałych na terenie Gminy w roku edukacyjnym 2013/2014. Przystępując do realizacji projektu został określony czas trwania na okres od 03.06.2013r. do 30.06.2014r. W Gminie Nędza wsparciem objęte zostały 4 szkoły podstawowe, w których to z pomocy skorzysta 84 uczniów (42 dziewczyny i 42 chłopców). Dotychczasowa diagnoza problemów przedstawia się następująco:

- W SP w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Babicach 25% uczniów (2 chł.) posiada zdolności matematyczno-przyrodnicze. U 38% dzieci (3 dzw.) zauważono umiejętności artystyczne.
- W SP w Zespole Szkolno-Przedszkolnym im. Jana Pawła II w Górkach Śląskich 32% osób (4 dzw., 4 chł.) ma trudności z czytaniem i pisanem oraz jest zagrożonych dysleksją. Wady postawy dotyczą 32% uczniów (3 dzw., 5 chł.).
- W SP w Zespole Szkolno-Gimnazjalnym w Nędzy 7% osób (4 dzw., 4 chł.). Umiejętności artystyczne zaś posiada 7% uczniów (8 dzw.).
- W SP w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Zawadzie Książęcej 24% dzieci (2 dzw., 3 chł.) ma trudności z czytaniem i pisanem oraz jest zagrożonych dysleksją. Trudności matematyczne dostrzeżono u 29% osób (2 dzw., 4 chł.). Zaburzenia rozwoju dotyczą 19% uczniów (2 dzw., 2 chł.). Wady postawy zdiagnozowano u 48% osób (4 dzw., 6 chł.).

Diagnozy dokonał zespół działający w ramach standardów I-III, w październiku 2012r., na bazie kart obserwacji oraz testów sprawdzających. Objęła ona uczniów, którzy w roku szkolnym 2013/2014 uczęszczają do klas I-III.

Opisane powyżej problemy stanowią barierę w dalszym rozwoju dzieci i wielką przeszkodę w zdobywaniu przez nie sukcesów szkolnych. Dzieci z deficytami rozwojowymi, które mają trudności w przyswajaniu wiedzy, potrzebują znacznie więcej czasu na naukę, niż inni uczniowie i niż to jest przewidziane w programie nauczania. W związku z tym, konieczne jest to, aby przeprowadzić dodatkowe zajęcia, które wyeliminują lub załagodzą wymienione dysfunkcje rozwojowe dzieci objętych projektem. W szkołach istnieje grupa dzieci szczególnie uzdolnionych, które wymagają zindywidualizowanego podejścia edukacyjnego. Brak dodatkowych zajęć rozwijających ich zdolności powoduje, iż osoby te nie mogą się rozwijać, nudzą się na zajęciach, a zarazem frustrują, gdyż znacznie szybciej rozwiązują zadania przewidziane w programie nauczania. Realizacja projektu będzie miała wpływ pozytywny na rodziców, wśród których podczas rekrutacji uczestników zostaną rozpowszechnione założenia projektu i podkreślona zostanie waga zdiagnozowanych problemów oraz szczególne potrzeby edukacyjne ich dzieci.

Omawiany projekt składa się jednak z dwóch elementów przewodnich. Oprócz indywidualnego nauczania, omawianego powyżej program ten gwarantuje również w szkołach podstawowych pomoc dydaktyczną, która umożliwia prowadzenie zajęć. Osiąganie zakładanych rezultatów będzie możliwe dzięki wyposażeniu szkół w odpowiedni sprzęt, który wpłynie na efektywność prowadzonych zajęć i rozwiązanie wskazanych problemów. Ponadto zakupione wyposażenie doprowadzi do podniesienia standardów nauczania w szkołach. Tak też, koszty na wymagane potrzeby przeznaczono m.in. na:

- Babice – zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów wybitnie, szczególnie uzdolnionych – ze szczególnym uwzględnieniem nauk matematyczno-przyrodniczych i zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów szczególnie uzdolnionych – artystycznie w tym m.in.: projektory, laptopy, liczydło liczby w kolorach, fala matematyczna plansza zadaniowa, miasto liczb, ponadto farby, kleje, plansze, gry, klocki, karty zadaniowe, itd.
- Górki Śląskie – zajęcia dla dzieci ze specjalnymi trudnościami w czytaniu i pisaniu, w tym także zagrożonych ryzykiem dysleksji i gimnastyka korekcyjna dla dzieci z wadami postawy, w tym m.in.: projektory, laptopy, Platformka – platforma i rolki, talerz równoważny- tarcza obrotowa i podstawa, ponadto farby, plansze, gry, piłki, maty do ćwiczeń, układanki, tablice, itd.
- Nędza – zajęcia dla dzieci ze specjalnymi trudnościami w czytaniu i pisaniu, w tym także zagrożonych ryzykiem dysleksji, zajęcia dla dzieci z trudnościami w zdobywaniu umiejętności matematycznych, zajęcia logopedyczne dla dzieci z zaburzeniami rozwoju mowy, zajęcia socjoterapeutyczne i psychoedukacyjne dla dzieci z zaburzeniami komunikacji społecznej, zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów wybitnie, szczególnie uzdolnionych – ze szczególnym uwzględnieniem nauk matematyczno-przyrodniczych, zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów szczególnie uzdolnionych – artystycznie, w tym m.in.: projektory, laptopy, farby, plansze, gry, mikroskopy, materace, układanki, tablice, itd.

- Zawada Książęca – zajęcia dla dzieci ze specjalnymi trudnościami w czytaniu i pisaniu, w tym także zagrożonych ryzykiem dysleksji, zajęcia dla dzieci z trudnościami w zdobywaniu umiejętności matematycznych, zajęcia logopedyczne dla dzieci z zaburzeniami rozwoju mowy, gimnastyka korekcyjna dla dzieci z wadami postawy, w tym m.in.: projektory, laptopy, farby, plansze, gry, maty do ćwiczeń, płyty.

Całkowite dofinansowanie z projektu wynosi **140 949,00zł** i ponoszone jest wyłącznie z zasobów Programu Operacyjnego KAPITAŁ LUDZKI. Na pomoce dydaktyczne zostały przekazane środki w wysokości 116 949,00zł, natomiast na wynagrodzenia dla nauczycieli przeznaczona została kwota 24 000,00zł.

W ramach omawianego projektu odbyły się bezpłatne warsztaty dla nauczycieli, które miały na celu głębsze zapoznanie się z otrzymanymi materiałami pomocy dydaktycznej, przeznaczonych dla Szkół Podstawowych zgodnie z deklarowanymi potrzebami. Grono nauczycielskie zostało odpowiednio przeszkolone w zakresie obsługi poszczególnych materiałów pomocy dydaktycznej, przy czym wyraziło swoją aprobatę i zadowolenie z dodatkowego sprzętu, dzięki któremu znacznie ułatwiona będzie praca z podopiecznymi. Cały pozyskany materiał pomocniczy przekazany został szkołom podstawowym nie tylko na czas trwania projektu, lecz bezterminowo.

(j.t.)

JAPONIA I JEJ NIEZWYKŁE TAJEMNICE

Gminna Biblioteka Publiczna w Nędzy serdecznie zaprasza wszystkich mieszkańców w dniach od 12 do 20 października 2013 r. na wystawę pt. *Japonia i jej niezwykle tajemnice*, której tematem przewodnim będzie historia, kultura i sztuka Japonii. Dla najmłodszych nasza Biblioteka przygotowała w dniu 17 października 2013 r. (czwartek) od godz. 10.00 warsztaty plastyczne, pod hasłem *Nasi przyjaciele z Japonii*, podczas których dzieci wykonają kolorowe postacie mieszkańców kraju kwitnącej wiśni oraz czekać na nich będzie szereg atrakcji. Wystawa oraz warsztaty odbywać się będą w ramach II Interdyscyplinarnego Festiwalu Kultury i Sztuki Japonii. Wszelkich informacji można poszukiwać na www.bibliotekanedza.blogspot.com oraz w zakładce – Program, na stronie internetowej budo.onuse.pl. Zapraszamy!

GBP w Nędzy, Iwona Czorny

PRZYJDŹ DO BIBLIOTEKI I NAUCZ SIĘ ANGIELSKIEGO! BEZPŁATNIE

Gminna Biblioteka Publiczna w Nędzy oraz filia biblioteczna w Zawadzie Książęcej zapraszają na bezpłatny e-learningowy (komputerowy) kurs języka angielskiego dla dorosłych angielski123.pl. Kurs jest przeznaczony dla osób, które dopiero zaczynają uczyć się angielskiego lub znają jego podstawy. To już druga edycja kursu w bibliotece. Do korzystania z kursu wystarczy komputer z dostępem do Internetu, mikrofon i słuchawki. Kurs składa się z czterech poziomów, podzielonych na 22 lekcje. Zawiera ponad tysiąc interaktywnych ćwiczeń, takich jak dialogi, gry czy fotolekcje. System weryfikuje poprawność ich wykonania i pozwala na bieżąco monitorować postępy w nauce. Przejście całości zajmuje rok – zakładając, że uczestnik będzie uczył się w bibliotece dwa razy w tygodniu.

Taki rytm jest najbardziej efektywny i przynosi najlepsze rezultaty. Każdy, kto ukończy kurs, będzie potrafił porozumiewać się w języku angielskim w sposób komunikatywny, a w przypadku poprawnego wykonania ponad 80% treści kursu, otrzyma certyfikat osiągnięcia danego poziomu biegłości według Rady Europy. Wszyscy uczestnicy mogą liczyć na pomoc biblioteki w obsłudze komputera a także wsparcie w korzystaniu z samego kursu. Biblioteka otrzymała dostęp do kursu bezpłatnie, dzięki udziałowi w projekcie „Angielski 123 w bibliotece”. Projekt ten jest prowadzony przez firmę Funmedia, we współpracy z Fundacją Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. Funmedia udostępnia bezpłatnie bibliotekom także kurs języka angielskiego dla dzieci funenglish.pl. Informacji na temat kursu komputerowego angielski123.pl udziela: Gminna Biblioteka Publiczna w Nędzy ul. Strażacka 2 tel. 324102003; Filia w Zawadzie Książęcej ul. Raciborska 53.

GBP w Nędzy, Iwona Czorny

Z ŻYCIA GMINNYCH SZKÓŁ

ROZPOCZĘCIE ROKU SZKOLNEGO 2013/2014

Nowy rok szkolny 2013/14 w Przedszkolu w Nędzy rozpoczął się 2 września. Od samego rana w placówce panował gwar. Większość dzieci z uśmiechem wróciła do swoich grup po wakacyjnej przerwie. Dla innych, szczególnie najmłodszych, dzień ten był jednym z najtrudniejszych. Po raz pierwszy przekroczyły one próg przedszkola. Pierwsze dni to okres trudny zarówno dla dziecka, jak i dla rodziców. W domu rodzinnym dziecko dorasta w atmosferze zaufania, ale przedszkole chce pomóc, aby po raz pierwszy otworzyło się na innych, nie doświadczając uszczerbku na poczuciu bezpieczeństwa. Okres adaptacji dotyczy nie tylko dzieci młodszych, ale również starszych. Udana włączenie się do grupy przedszkolnej ma ogromne znaczenie dla dalszego rozwoju dziecka. W bieżącym roku progi naszego przedszkola przekroczyła setka dzieci. Zostały utworzone cztery grupy. Najmłodsza grupa (3-latkki) to „Motylki”, a wychowawczynią jest **Ewelina Charuk**. Grupa 4-latków to „Biedroneczki”, wychowawczynią jest **Alicja Jordan**. Grupa 5-latków to „Myszki”, wychowawczynią jest **Teresa Augustyn**. Grupa najstarsza to „Kotki”, wychowawczyni - **Teresa Matuszek**. Wszystkim wychowankom życzymy miłego pobytu w przedszkolu, a rodzicom zapraszamy do współpracy i aktywnego udziału w życiu przedszkola.

Przedszkole w Nędzy, Ewelina Charuk

BEZPIECZEŃSTWO NAJWAŻNIEJSZE

13 września 2013 roku był dniem szczególnym dla dzieci z grup "Kotki", "Myszki" i "Biedronki" Przedszkola w Nędzy. Spotkały się one w tym dniu z policjantem. Pan **Sławomir Burgiel** w czarnym mundurze z wielkim napisem „POLICJA” na plecach opowiadał dzieciom o bardzo ważnych sprawach bezpieczeństwa. A może bardziej o tych sprawach przypomniał, bo dzieci mają bogatą wiedzę o tym jak zachowywać się, by być bezpiecznym. Na pytania: jak przechodzić przez jezdnię, na jakich światłach może przez skrzyżowanie jechać samochód i którą iść stroną ulicy dzieci odpowiadały celująco. Pan policjant uczył dzieci jak zachować się w stosunku do osób obcych, by nie dać się zaczepiać i nie przyjmować słodyczy ani innych prezentów. To wszystko bardzo ważna wiedza dla przedszkolaków.

Nie można jednak zapomnieć, że to my dorośli odpowiadamy za bezpieczeństwo dzieci w przedszkolu, na drodze i w domu.

W podziękowaniu za spotkanie i swoją trudną pracę policjant otrzymał prezent i usłyszał głośne „Sto lat” w wykonaniu chóru wszystkich trzech grup uczestniczących w spotkaniu.

Przedszkole w Nędzy, Alicja Jordan

TRAMPKARZE MŁODSI

30 sierpnia 2013 roku ruszyła liga trampkarzy młodszych. Naszą gminę reprezentuje drużyna LKS 1908 Nęcza, która do tej pory rozegrała 3 mecze w swojej grupie i zdobyła komplet punktów wygrywając z Rudami Wlk. 5-2, z Pstrążną 5-0 oraz z Lyskami 4-0. Drużynę stanowią chłopcy rocznika 2001 i młodszy: **Ralf Bobrzik, Dawid Gmitruk, Krzysztof Zoń, Bruno Sobek,**

Michał Neuhof, Dawid Wallach, Patryk Pendzich, Sebastian Forajter, Michał Galli, Adrian Piotrowski, Kamil Bochenek, Eliasz Rudek, Dominik Kaczmarczyk, Damian Bugiel, Daniel Kałyciok. Trener: **Sylwester Bobrzik.** Kierownik drużyny: **Krzystian Okręt.**

Sylwester Bobrzik

5400 SEKUND, CZYLI GMINNA PIŁKA NOŻNA W STATYSTYCE

Szczebel rozgrywek	Data	Przeciwnicy		Wynik		Strzelcy bramek dla zespołów z Gminy Nędza
V liga okręgowa K-ce III	10.08.2013	Rafako Racibórz	LKS 1908 Nędza	5	1	Samobójcza
	14.08.2013	LKS 1908 Nędza	Naprzód Zawada (Wodzisław Śl.)	2	2	Mariusz Kalus, Marcin Stasiowski
	18.08.2013	Górnik Radlin	LKS 1908 Nędza	2	0	-
	24.08.2013	LKS 1908 Nędza	LKS Krzyżanowice	5	2	Mariusz Frydryk (4), Patryk Kornas
	01.09.2013	Silesia Lubomia	LKS 1908 Nędza	2	1	Adrian Cichecki
	08.09.2013	LKS 1908 Nędza	Płomień Polonia	3	3	Mariusz Frydryk (2), Paweł Czogała
	14.09.2013	LKS 1908 Nędza	Polonia Łaziska Rybnickie	5	2	Mariusz Kalus (2), Mariusz Frydryk, Tomasz Wolski, Artur Potaczek
	22.09.2013	LKS Czyżowice	LKS 1908 Nędza	1	2	Mariusz Frydryk (2)
Klasa B Grupa Racibórz	11.08.2013	LKS Czernica	LKS Górki Śląskie	3	2	Damian Tomiczek, Adrian Czogała
	15.08.2013	LKS Górki Śląskie	LKS Ruda Kozielska	1	2	Patryk Koźlik
	18.08.2013	LKS Brzezcie (Racibórz)	LKS Górki Śląskie	1	0	-
	25.08.2013	LKS 07 Markowice	LKS Górki Śląskie	4	0	-
	31.08.2013	LKS Górki Śląskie	LKS Bieńkowice	2	0	Michał Rusok, Patryk Koźlik
	07.09.2013	LKS Chałupki	LKS Górki Śląskie	0	0	-
	14.09.2013	LKS Górki Śląskie	LKS Raszczyce	1	2	Damian Tomiczek
Klasa C Grupa Racibórz II	24.08.2013	LKS Bogunice	LKS Sparta Babice	0	2	Krzysztof Merkel, Tomasz Kalus
	25.08.2013	LKS Zgoda Zawada Ks.	Strzelec Rzuchów	4	2	Janusz Tomala (2), Artur Brzoska (2)
	31.08.2013	LKS Sparta Babice	LKS Jankowice	3	2	Sebastian Ziętek (2), Dawid Ciemienga
	01.09.2013	LKS Adamowice	LKS Zgoda Zawada Ks.	2	1	Grzegorz Zdrzałek,
	08.09.2013	LKS Zgoda Zawada Ks.	LKS Sparta Babice	1	5	Artur Brzoska, Tomasz Nowak (2), Dawid Ciemienga, Paweł Hildebrand, Sebastian Ziętek
	14.09.2013	LKS Sparta Babice	LKS Pstrążna	4	1	Piotr Szyszka, Paweł Hildebrand, Sebastian Ziętek, Dawid Ciemienga
	14.09.2013	LKS Rudnik	LKS Zgoda Zawada Ks.	2	1	Janusz Tomala
	21.09.2013	LKS Grzegorzowice	LKS Sparta Babice	1	3	Dawid Ciemienga, Krzysztof Merkel, Paweł Hildebrand
	22.09.2013	LKS Zgoda Zawada Ks.	LKS Bogunice	4	1	Artur Brzoska (3), Łukasz Urbas

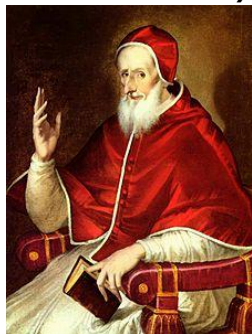
GENEZA ŚWIĘTA MATKI BOŻEJ RÓŻAŃCOWEJ

Patronat

Kościół parafialny w Nędzy jest pod wezwaniem Matki Bożej Różańcowej. Jednak tak naprawdę większość wiernych nie jest w stanie wskazać, dlaczego akurat Ona stała się patronką nowo wybudowanego kościoła w 1908 r. Otóż ukończenie inwestycji w październiku tegoż roku nierozdzielnie było związane ze świętem Matki Bożej Różańcowej, z czego doskonale zdawał sobie sprawę **ks. Alojzy Reif (1869-1927)**, który 4 października w pierwszą niedzielę tego miesiąca dokonał poświęcenia świątyni.

Historia

Święto Matki Bożej Różańcowej upamiętniane jest **7 października**. W dniu tym przypada rocznica jednej z największych bitew morskich w dziejach, rozegranej u wybrzeży Zatoki Korynckiej pod miejscowością **Lepanto** (obecnie Nafpaktos w Grecji) w **1571 r.**, w której kraje Świętej Ligi skupione wokół Państwa Kościelnego (Hiszpania, Republika Wenecka, Republika Genui, Księstwo Sabaudii-Piemontu, zakon maltański) pod dowództwem **Juana de Austria (1547-1578)** pokonały flotę Imperium Osmańskiego (Turcji) pod dowództwem **Ali Paszy Muezzinade (zm. 1571)**.

Wcześniej prowadząc „świętą wojnę” przeciw chrześcijanom Turcy dokonali 23 I 1571 r. inwazji na Cypr (będący we władaniu Wenecji) rozpoczynając oblężenie Famagusty, którą zdobyli 6.VIII 1571 r. i wymordowali większość jej obrońców. Papież **Pius V (1504-1572)** zorganizował Świętą Ligę przeciw sułtanowi tureckiemu **Selimowi II (1524-1574)** i apelował by w całej Europie wierni odmawiali różaniec w intencji zwycięstwa. Również załogi floty codziennie odmawiali różaniec, zanim doszło do walnej bitwy pod Lepanto.

Uczestnikiem bitwy pod Lepanto był jeden z najwybitniejszych pisarzy hiszpańskich **Miguel de Cervantes (1547-1616)**, twórca *Don Kichota*. W walce wykazał się dużą odwagą (mimo gorączki) i przypłacił to kalectwem. Obrazowo przebieg zmagania pod Lepanto przedstawił niemiecki pisarz **Bruno Frank (1887-1945)** w biograficznej powieści pt. *Cervantes* (wyd. w 1934):

Okręty ustawiły się w szyku bojowym. Dwie floty stały naprzeciw siebie, każda podzielona starannie na eskadry (...)

Tam naprzeciwko stała flota turecka uszykowana w formie półksiężyca, z wysuniętym naprzód środkiem. W odpowiadającym jej ściśle łuku stała naprzeciw niej armada chrześcijańskich narodów – wszystkie galery ciasno skupione, ostrymi dziobami zwrócone w stronę wroga (...) Ale flota wroga była bardziej barwna, po barbarzyńsku wspaniała. Ogromne potrójne latarnie na dziobach były złote, złotem i srebrem polśniewały wersety proroka wypisane na burtach tajemniczymi znakami(...) Ten starzec pod sztandarem proroka, w zielonym turbanie i srebrzystej szacie, dzierżący w prawicy buławę zakończoną półksiężycem, to był niechybnie ich wódz, kapudan-pasza [wielki admirał]. Zdawał się patrzeć wprost przed siebie – na admirałski okręt chrześcijan. Z pewnością stał tam don Juan de Austria we wspaniałej zbroi (...)

To była Zatoka Koryncka, cel drogi był wiadomy. Tu padnie uderzenie, tu dokona się rozstrzygnięcie (...) Cervantes myślał (...) o czymś więcej. Na tych wodach leżało Akcjum (...) Zahuczał wystrzał z działa. To okręt flagowy dał znak (...) Bój się rozpoczynał (...) Na pięciuset okrętach równocześnie dudnią armaty i moździerze, arkabuzy i samopały, okręt za okrętem szczepia się z wrogiem, każdy po pięć, po dziesięć razy (...) Wzburzone morze pokrywa się krwawą pianą. Wiele okrętów stoi w płomieniach (...) Elitą don Juana są arkebuzjerzy (...) Admirał w srebrnej kolczudze walczy pośród nich (...) Nie jest w tej chwili wodzem – jest mordującym chłopcem. Cervantes widzi wyraźnie. Widzi wszystko (...) „Marquesa” [statek Cervantesa] atakuje (...) Zaledwie przerzucono pomost, Turcy hurmem zwalili się na pokład. Zawrzało. Idzie o życie! Rozruch i dzika potyczka, Cervantes w największym tłoku, miecz jego uderza ślepo (...) W tej samej chwili targa nim rwący, straszliwy ból, tarcza wypada mu z dłoni. To ręka, lewa ręka. Zdrzutana kulami zwisa niby krwawy strzęp (...) Raptem dwie kule trafiają równocześnie w jego pierś (...) I gdy osuwa się i pada, grzmiący ryk triumfu raz jeszcze każe mu otworzyć oczy... Tam w dali, na wysokiej lancy, ta krwawa, brodatą głową kapudana-paszy. Zwycięzony. Don Juan go zwyciężył. Bitwa skończona (...) Trwała trzy godziny (...)

Gloria półksiężyca rozwiła się, jego potęgą leżała niemal w gruzach, jego państwo można było złamać z łatwością. Nie uczyniono jednak nic. Święta Liga rozpadła się. Lepanto nie pociągnęło za sobą następstw [s. 66-73].

Dzisiaj w Nafpaktos (Naunaktos) na nabrzeżu stoi pomnik autora *Don Kichota*. Natomiast papież Pius V ogłosił w 1572 r. dzień 7 października świętem Matki Bożej Zwycięskiej. Rok później, decyzją nowego papieża **Grzegorza XIII (1502-1585)** zmieniono nazwę na Święto Różańca. Papież **Klemens XI (1649-1721)** w 1716 r. nakazał świętowanie tego dnia Kościołowi na całym świecie, jednocześnie przeniósł uroczystość na pierwszą niedzielę października. W 1913 r. **Pius X (1835-1914)** przywrócił święto na 7 października, co również potwierdziła decyzja papieża **Pawła VI (1897-1978)** z 1969 r., który zalecił obchodzić ten dzień jako święto Matki Bożej Różańcowej.

Kult

Pierwszym krzewicielem różańca maryjnego był **św. Dominik Guzmán (1170-1221)**, hiszpański prezbiter, założyciel zakonu dominikanów, który przyczynił się do jego rozwoju i dowartościowania. Według legendy hagiograficznej miał on otrzymać różaniec od Matki Bożej w objawieniu jakiegoś doświadczył. Współcześnie kult modlitwy różańcowej związany jest z objawieniami Najświętszej Marii Panny z Lourdes oraz Matki Bożej Fatimskiej. Jednym z przesłań przekazanych w czasie tych objawień była prośba o nieustanną modlitwę różańcową.

Motyw różańca w sztuce

Już stare malowidła z XIII-XIV w. przedstawiają św. Dominika, który otrzymuje z rąk Matki Bożej różaniec. Później wybitni malarze nawiązywali do tego motywu. **Michelangelo Caravaggio (1571-1610)** namalował obraz *Madonna Różańcowa* (1607). **Bartolomé Murilla (1617-1682)** jest autorem obrazu *Madonna z różańcem* (1660). Również centralną częścią głównego ołtarza w kościele w Nędzy jest obraz anonimowego malarza przedstawiający Matkę Bożą z Dzieciątkiem na ręku, zstępującą w błękitnym płaszczu z Nieba, która wręcza św. Dominikowi różaniec.

Także w tradycji polskiej znajdujemy współczesne nawiązania do motywu różańca, dla przykładu w filmach będącymi adaptacjami znanych dzieł literackich: *Drewniany różaniec* (1965) w reż. E. i Cz. Petelskich (na motywach powieści Natalii Rolleczek), *Różaniec z granatów* (1970) w reż. J. Rutkiewicza (wg opowiadania Ksawerego Pruszyńskiego), *Paciorki jednego różańca* (1980) w reż. K. Kutza (na motywach noweli Albina Siekierskiego pt. *Tego domu już nie ma*) czy głośny film A. Wajdy *Katyn* (2007).

Bibliografia

Jan Wierusz Kowalski, *Poczet papieży*, KAW, Warszawa 1988.
Bruno Frank, *Cervantes*, tłum. Wanda Kragen, KiW, Warszawa 1950.
Internet: <http://pl.wikipedia>.

Fot. (fragm. ołtarza w kościele w Nędzy): Małgorzata Kozielska.

Krystian Okręt

Gminne Centrum Kultury w Nędzy, ul. Strażacka 2

OFERTA 2013/2014

MALUCHY

ZAJĘCIA PLASTYCZNE - od lat 4-6, w środy od godz. 15:00-16:00
Instruktor: Aleksandra Kotala. Cena: 20 zł za I półrocze

ZAJĘCIA Z EKSPRESJI MUZYCZNO RUCHOWEJ - od lat 3-9, w środy od godz. 16:15-17:00
Instruktor: Joanna Solich. Zajęcia bezpłatne. **Start: 18 września 2013, godz. 16:15.**

DZIECI I MŁODZIEŻ SZKOLNA

ZAJĘCIA PLASTYCZNE - od lat 7, w środy od godz. 16:00-17:30
Instruktor: Aleksandra Kotala. Cena: 20 zł za I półrocze

PRACOWNIA RĘKODZIEŁA (ceramika, batik, witraż, scrapbooking, decoupage i wiele innych technik)
- od lat 12, w czwartki od godz. 15:00-17:00. Instruktor: Joanna Mużelak. Cena: 10 zł / miesiąc

ZAJĘCIA WOKALNE - od lat 7, w poniedziałki od godz. 15:30-17:30
Instruktor: Joanna Solich. Zajęcia bezpłatne. **Start: 16 września 2013, godz. 15:30.**

NAUKA GRY NA GITARZE - od lat 10 - zajęcia odbywają się w małych, kilkusobowych grupach, z podziałem na stopień zaawansowania.
Instruktorzy: Maciej Wawryszuk, Tomasz Kilanowski. Cena: 50 zł/ miesiąc

ZAJĘCIA TANECZNE DLA DZIECI - od 7-10 lat, wtorki od godz. 15:30-16:30
Instruktor: Wioletta Cabaj. Cena: 1 raz w tygodniu, 20 zł / miesiąc

TANIEC HIP-HOP - od lat 10, zajęcia prowadzone są w 2 grupach wiekowych.
Instruktor: Magda Gorażdża. Cena: 20 zł/ miesiąc

DOROŚLI

ZUMBA - Termin: poniedziałki, godz. 18.00-19.00. **Start: 16 września 2013**
Cena: 4x60 min. - 50 zł/os. Instruktor: Nikola Kosiec

JOGA DLA KRĘGOSŁUPA - Termin: środy, godz. 18:30. **Start: 18 września 2013**
Instruktor: Bożena Wolska. Cena: 1 raz w tygodniu: 60 zł / miesiąc (15 zł za 1 zajęcie)

KURS TAŃCA LATINO SOLO DLA PAŃ
Cena: 4x60 min. - 50 zł/os. Instruktor: Aleksandra Forys

KURS TAŃCA TOWARZYSKIEGO - 1 stopień kursu trwa 3 miesiące (12 spotkań - 60 minut - raz w tygodniu).
Program kursu obejmuje tańce: użytkowe, latynoamerykańskie, standardowe.
Cena: 4x60 min. - 50 zł/os. Instruktor: Aleksandra Forys

KURS TAŃCA DLA NARZECZONYCH - Kurs trwa 3 miesiące (12 spotkań - 60 minut - raz w tygodniu).
Program kursu obejmuje tańce: latynoamerykańskie, standardowe.
Cena: 4x60 min. - 50 zł/os. Instruktor: Aleksandra Forys

KURS TAŃCA UŻYTKOWEGO - trwa 3 miesiące (12 spotkań - 60 minut - raz w tygodniu).
Instruktor: Aleksandra Forys

www.kulturanedza.blogspot.com

Gminne
Centrum
Kultury
W NĘDZY

ZAPISY I INFORMACJE:

GMINNE CENTRUM KULTURY W NĘDZY, UL. STRAŻACKA 2
TEL. 506141501, 324104770

OGŁOSZENIA WÓJTA GMINY

ROZSTRZYGNIĘCIE PRZETARGU NA KANALIZACJĘ

Do przetargu na wybór wykonawcy robót budowlanych dotyczących zadania pn. Budowa kanalizacji sanitarnej w Gminie- Ciechowice- etap I, który odbył się w dniu 28 sierpnia br. przystąpiło pięć firm. W przedmiotowym postępowaniu przetargowym o udzielenie tego zamówienia publicznego, komisja przetargowa wybrała ofertę firmy : Przedsiębiorstwo Usługowe „ BORBUD” Sp. z o.o. O wyborze powyższego wykonawcy zdecydowała najniższa cena. Firma przedstawiła najkorzystniejszą ofertę zaoferowała mianowicie, iż zrealizuje zadanie za kwotę 1.987.921,97 zł brutto. Umowa z wykonawcą zostanie podpisana po koniec września br. Termin zakończenia realizacji zadania został wyznaczony na 31 października 2014 r.

ODPADY KOMUNALNE

Gmina Nędza przejęła od dnia 01.07.2013r. obowiązek zorganizowania odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości , na których zamieszkują mieszkańcy.

W przypadku wszystkich pozostałych nieruchomości , jak również części nieruchomości , na których nie zamieszkują mieszkańcy a powstają odpady komunalne, obowiązkiem właściciela jest udokumentowanie w formie umowy korzystania z usług wykonywanych przez przedsiębiorcę odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości , wpisanego do rejestru działalności regulowanej . Obowiązkiem gminy jest prowadzenie ewidencji umów zawartych na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli tych nieruchomości.

W związku z powyższym Gmina Nędza zwraca się do wszystkich właścicieli nieruchomości , którzy w myśl ustawy , są zobowiązani do posiadania umowy na odbiór odpadów komunalnych , o przedstawienie umowy do wglądu , w celu uzupełnienia ewidencji.

Pytania proszę kierować pod numer telefonu 32 4102399 wew. 25 lub osobiście w Urząd Gminy ,pokój nr 22.

ROKOWANIA PO DRUGIM PRZETARGU

Na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy w Nędzy, (parter przy wejściu głównym) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej www.bip.nedza.pl zamieszczone jest ogłoszenie w sprawie zbycia w drodze rokowań nieruchomości o pow. 1582 ha, zabudowanej budynkiem mieszkalnym, położonej w Zawadzie Książęcej. Rokowania odbędą się w dniu 30.10.2013r., o godz. 9⁰⁰ ,w Urzędzie Gminy w Nędzy . Pisemne zgłoszenia udziału w rokowaniach należy składać w zaklejonych kopertach w sekretariacie Urzędu Gminy do dnia 24.10.2013r., do godz. 15³⁰

WIĘCEJ NA FUNDUSZE SOŁECKIE

W Sejmie trwają konsultacje w sprawie rządowego projektu nowelizacji ustawy o funduszu sołeckim. Zakłada on m.in. znaczące podniesienie poziomu finansowania z budżetu państwa gminnych wydatków na fundusze sołeckie. Nowelizacja przedmiotowej ustawy ma m.in. doprecyzować budzące wątpliwości, przepisy oraz zmniejszyć bariery rozwoju takich funduszy w gminie. Przede wszystkim jednak zwiększa ona zaangażowanie budżetu państwa w finansowanie takich funduszy. Obecne przepisy przewidują zwrot z budżetu państwa w zależności od zamożności jednostki, w wysokości 10,20 lub 30%. Po zmianie każdy z tych progów zostałby podniesiony o 20 punktów procentowych.

Projekt nowelizacji ustawy o funduszu sołeckim można znaleźć na stronie [bip Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji](http://bip.MinisterstwaAdministracjiiCyfryzacji.pl).

ZBIÓRKA ODPADÓW WIELKOGABARYTOWYCH

Kolejna zbiórka odpadów wielkogabarytowych odbędzie się w grudniu – zgodnie z harmonogramem (Babice , Łęg – 9XII, Szymocice , Górki Śl. – 16 XII, Zawada Ks. , Ciechowice – 17 XII, Nędza I – 20 XII, Nędza II – 23 XII) .

Odpady wielkogabarytowe to odpady komunalne , które ze względu na swoją wielkość nie mogą zostać składowane w pojemnikach , np. meble , tapczany , fotele, dywany , wykładziny. W tych dniach będą odbierane również odpady elektryczne i elektroniczne , które muszą być kompletne (nie odcinamy kabli , nie demontujemy części oraz zużyte opony , ale tylko z samochodów osobowych .

Zbiórka obejmuje tylko i wyłącznie odpady pochodzące z budynków , na których zamieszkują mieszkańcy i nie obejmuje odpadów pochodzących z rolnictwa (np. folii , opon z ciągników , przyczep) oraz z prowadzonej działalności (np. mebli biurowych , opon samochodów ciężarowych) .

Do odpadów wielkogabarytowych nie zalicza się odpadów pochodzących z remontów , budowy , rozbiórki (np. papy , styropianu , płyt gipsowych , folii ochronnych itp.) , ponieważ nie zostały one wliczone w ponoszone przez mieszkańców opłaty. Nie są odpadem komunalnym , ani komunalnym wielkogabarytowym wszelkie części samochodowe (oprócz opon).

„DO MARYJI”

Świat otula mrok i sen
Znurzeni kładziemy głowę
Maryjo czuwać nad nami
Wyciągnij matczyną dłoń

Dziękujemy Ci za dzień
O spokojną noc prosimy
Kiedy ty jesteś z nami
Nie grozi nam żadne zło.

Eleonora Czekala

SESJA W PIGUŁCE

23 września 2013 r. na sesję przybyło 13 radnych – nieobecni **Jan Flut** i **Krystian Placzek**. Wójt Gminy Nędza **Anna Iskała** oraz przewodniczący Rady Gminy **Gerard Przybyła** złożyli informację o działaniach podjętych w okresie międzysesyjnym.

Na początku sesji radni wysłuchali wystąpienia prezesa Przedsiębiorstwa Komunalnego **Marka Niewrzola**, który omówił projekt uchwały dotyczący zaakceptowania regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków. Regulamin został uchwalony niemal jednogłośnie.

Rada Gminy podjęła 12 głosami „za” uchwałę zmieniającą w sprawie wyrażenia zgody na sprzedaż w drodze bezprzetargowej na rzecz najemcy lokalu mieszkalnego.

Następnie rada jednogłośnie wyraziła zgodę na nabycie w drodze darowizny do gminnego zasobu nieruchomości działki nr 1069/1 położonej w Nędzy będącą własnością osób fizycznych. Przedmiotowa nieruchomość stanowi drogę dojazdową do zabudowań, która znajduje się przy ulicy Osiedlowej w Nędzy.

Kolejną podjętą w tym dniu uchwałą była uchwała w sprawie przyjęcia rocznego planu potrzeb Gminy Nędza w zakresie wykonywania prac społecznie- użytecznych na 2014 rok. Wójt wyjaśniła, iż jest to kontynuacja dotychczasowej współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Raciborzu, gdzie Gmina po konsultacji z urzędem zgłasza zapotrzebowanie, osób potrzebnych do wykonywania określonych prac.

Następnie głos zabrała Skarbnik Gminy **Katarzyna Paszenda**, która omówiła proponowane zmiany w uchwale budżetowej na rok 2013, oraz zmiany dotyczące Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Nędza. W rezultacie obydwie zmiany rada przyjęła w postaci stosownych uchwał.

Przedostatnia uchwała podjęta w tym dniu, dotyczyła wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia pomiędzy Gminą Nędza a Powiatem Raciborskim o współdziałanie w zakresie realizacji zadania przebudowy drogi powiatowej 3546s w Babicach.

Na zakończenie obrad 11 głosami „za” i jednym głosem wstrzymującym się, Rada Gminy Nędza podjęła uchwałę uchylającą uchwałę Rady Gminy NR II/7/10 z dnia 8 grudnia 2010 r., w sprawie powołania doraźnej Komisji ds. zmian Statutu Gminy Nędza. Pani Wójt wyjaśniła, iż sprawa wystąpienia z projektem tejże uchwały nastąpiła na wskutek pisma, jakie skierował do urzędu radny **Julian Skwierczyński**, zwracając się o nadpłatę wszystkich zaległych diet. Wyjaśniono, iż komisja doraźna, której członkiem był pan radny od marca 2011 r. nie pracowała, nie obradowała, nie spotykała się. W sumie obrady miały miejsce tylko dwa razy. Wnioskowana kwota 5.460,97 zł wraz z odsetkami 677,42 zł, o jakich mowa w piśmie radnego, została już w łącznej wysokości 6.138,39 zł wypłacona.

Wszystkie protokoły z sesji Rady Gminy Nędza można znaleźć na stronie internetowej <http://bip.nedza.pl/rada/sprawozdania.htm>. **(k.g.)**

EMERYCI W KRAKOWIE

17 września br. o godz. 5-tej rano rusza pełen autokar uśmiechniętych wycieczkowiczów.

Naszą eskadę rozpoczynamy mszą św. w Łagiewnikach w Sanktuarium Jana Pawła II. W Kaplicy Papieskiej w podziemiach kościoła odprawiono mszę św. w intencji emerytów, rencistów i inwalidów oraz ich rodziny. W kaplicy tej znajdują się relikwie Ojca Świętego, m.in. kropla krwi pobrana w ostatnich dniach życia papieża. Odwiedzamy również Sanktuarium Miłosierdzia Bożego z relikwiami św. siostry Faustyny oraz kościół, z którego transmitowane są niedzielne msze św.

Udajemy się w dalszą drogę do Krakowa. Tam zwiedzamy podziemia krakowskiego rynku, potem chwila skupienia w Kościele Mariackim przy otwartym ołtarzu Wita Stwosza. Znalazł się również czas na zakupy w Sukiennicach. Po dobrym obiedzie w restauracji „Koko” w strugach deszczu zwiedzamy Kraków. Zatrzymujemy się w kaplicy królewskiej, w której to przewodniczka opowiada ciekawe historie. Przechodzimy do grobu Piłsudskiego i pary prezydenckiej – **Marii i Lecha Kaczyńskich**. Deszcz ciągle pada. Zakończeniem musi być spacer nad Wisłą i pamiątkowe zdjęcie ze smokiem. Humory wszystkim dopisywały chociaż padał deszcz.

Eleonora Czekala

„MIŁOŚCI ŚWIATEŁKO”

Patrzę w niebo gwiazdziste
W księżycu złoty blask
Patrzę i proszę Cię Boże
Światełko i miłości ześlij nam

Miłości światełko malutkie
Co rozjaśni życia mrok
Zniknie okropne światła zło
A serca staną się gorące

Świat dziwny jest
Wciąż mu czegoś brak
Gdzie miłość i dobroć?
Gdzie ludzi zrozumienie?

Człowicze goń miłość
Ona wciąż nam ucieka
Tylko ty możesz ją zatrzymać
Wróci nuta zrozumienia.

Eleonora Czekala

GAZETA SAMORZĄDOWA

WYDAWCA:

URZĄD GMINY W NĘDZY
ul. Jana III Sobieskiego 5,
47-440 Nędza
tel./fax 032 410 23 99
www.nedza.pl

GODZINY URZĘDOWANIA:

poniedziałek: od 7³⁰ do 17⁰⁰
wtorek, środa, czwartek: od 7³⁰ do 15³⁰
piątek: od 7³⁰ do 14⁰⁰

REDAKTOR NACZELNY:

Klaudia Wystyrk-Gembalczyk
redakcja@nedza.pl

WSPÓŁPRACA:

K. Okręt

NAKLAD: 1.200 egzemplarzy

